

Do sự phân công lao động quốc tế, nên đã xuất hiện các hoạt động thương mại quốc tế. Mỗi quốc gia đều có hoạt động xuất khẩu và nhập khẩu: một tổ chức xuất khẩu sẽ nhận được một số ngoại tệ, do đó họ sẽ có nhu cầu bán ngoại tệ này đi. Họ sẽ đồng ý bán ngoại tệ này với giá bao nhiêu?

Đối với tổ chức nhập khẩu thì tình hình ngược lại tức là các khoản thu thì bằng đồng bản tệ, còn các khoản chi là các ngoại tệ mạnh, do đó sẽ có nhu cầu mua ngoại tệ (cầu ngoại tệ). Họ sẽ đồng ý mua ngoại tệ này với giá là bao nhiêu? Vì vậy để có một tỷ giá (giá cả ngoại tệ) hợp lý, cần phải tổ chức thị trường hối đoái.

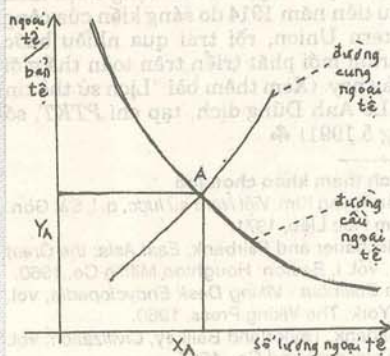
Thị trường hối đoái là gì? Đó là nơi chuyên môn mua bán ngoại tệ, các hương tiện chi trả có giá trị như ngoại tệ... và giá cả ngoại tệ được xác định trên cơ sở cung, cầu ngoại tệ. Hay nói cách khác: "Thị trường hối đoái là thị trường quốc tế mà trong đó đồng tiền quốc gia này có thể đổi lấy đồng tiền quốc gia khác và tỷ lệ trao đổi giữa các đồng tiền này sẽ được quyết định trên cơ sở cung cầu".

Thị trường hối đoái có những đặc điểm quan trọng:

- Thị trường hối đoái là thị trường năng động quốc tế. Đặc điểm này thể hiện ở chỗ việc quốc tế hóa các đồng tiền yết giá, đồng thời tỷ giá hối đoái giữa các thị trường không chênh lệch với nhau. Có được đặc điểm này là nhờ sự phát triển các phương tiện thông tin liên lạc (điện thoại, telex, fax...) do đó giữa các thị trường đang hoạt động đều có liên lạc với nhau.

- Thị trường hối đoái là một thị trường hoạt động liên tục 24/24. Đó là vì sự chênh lệch múi giờ giữa các thị trường tài chính trên thế giới. Vì vậy khi thị trường này mở cửa, thì thị trường kia đang ngủ hoặc sắp đóng cửa.

- Giá cả ngoại tệ được xác định trên cơ sở cơ sở của cung và cầu ngoại tệ trên thị trường.

Ghi chú: tỷ giá Y_A là tỷ giá của thị trường, là tỷ giá mà ở đó cung ngoại tệ

(X_A) bằng cầu ngoại tệ (Y_A)

- Trên thị trường hối đoái, những đồng tiền mạnh như đô-la Mỹ, mác Đức, franc Thụy Sĩ, yên Nhật, bảng Anh, franc Pháp... giữ vai trò chính của thị trường, trong đó đặc biệt là đô-la Mỹ. Vì vậy tỷ giá quan trọng, được nhiều người quan tâm là tỷ giá đồng đô-la Mỹ với đồng tiền nước đó.

- Thị trường hối đoái là một thị trường rất nhạy cảm với các sự kiện kinh tế, chính trị, thiên tai, các chỉ số kinh tế (tỷ lệ lạm phát, bội chi ngân sách, cán cân thanh toán, tỷ lệ thất nghiệp, chỉ số bán lẻ, dự trữ hàng hóa...). Đặc biệt là chỉ số kinh tế và các sự kiện có liên quan đến Mỹ ảnh hưởng lớn đến hệ thống tỷ giá hối đoái trên các thị trường quốc tế.

Qua những đặc điểm trên, thị trường hối đoái có những ưu điểm quan trọng sau đây:

- Giá cả ngoại tệ trên thị trường

ngược lại từ cao xuống thấp (khi cung ngoại tệ > cầu ngoại tệ) cho đến khi đạt được sự cân bằng cung, cầu ngoại tệ khi đó tỷ giá được ấn định (tỷ giá fixing) và đó cũng là tỷ giá đóng cửa của phiên giao dịch ngày hôm đó.

Ví dụ: Phiên giao dịch ngoại tệ tại TTGDNT TP.HCM chiều ngày 23.6.1993 như sau: Tỷ giá mở cửa lúc 14 h là 10.560 đ/1 USD, với giá này số cầu ngoại tệ là 1.050.000, số cung ngoại tệ là 70.000 USD, tức là cầu ngoại tệ > cung ngoại tệ do đó Ban điều hành sẽ nâng giá (mỗi lần nâng giá 5 đồng), cho đến tỷ giá 10.595 đồng/ 1 USD thì số cung ngoại tệ là 1.050.000 USD, và số cầu ngoại tệ vẫn giữ nguyên là 1.050.000 USD và như thế cung ngoại tệ và cầu ngoại tệ đã bằng nhau, tỷ giá được ấn định ngày 23.6.93 là 10.595 đ/1 USD.

Sau gần hai năm hoạt động (8.91 đến 6.93) TTGDNT TP.HCM đã tổ

CÓ THỊ TRƯỜNG HỐI ĐOÀI CHƯA?

TRẦN HOÀNG NGÂN
GV. ĐHKT

được hình thành một cách thích hợp thông qua tác động cung cầu. Đó là cái giá phải chăng, vừa lòng người mua và thuận lòng người bán.

- Thị trường là nơi gặp gỡ của người mua, người bán vì vậy thị trường hối đoái sẽ cho ta lời giải: ai là người mua ngoại tệ, ai là người đang cần bán ngoại tệ và số lượng mua bán là bao nhiêu. Từ đó người mua và người bán có thể gặp nhau khi cần thiết.

- Thông qua thị trường hối đoái, Nhà nước có thể thực hiện chính sách kiểm soát ngoại hối, có thể can thiệp vào thị trường khi cần thiết, bằng cách tác động vào cung hay cầu ngoại tệ để điều khiển tỷ giá hối đoái phù hợp với chính sách kinh tế, tài chính của quốc gia mình.

Với những ý nghĩa quan trọng trên, việc xây dựng, hình thành và hoàn chỉnh thị trường hối đoái ở nước ta là vô cùng cần thiết. Bằng nỗ lực của mình, Ngân hàng nhà nước Việt Nam đã cho ra đời hai Trung tâm giao dịch ngoại tệ (TTGDNT) tại TP.HCM và Hà Nội.

Nguyên tắc hoạt động của TTGDNT là quá trình mua bán ngoại tệ tại trung tâm sẽ được thực hiện theo nguyên tắc đấu giá từ thấp đến cao (khi cầu ngoại tệ > cung ngoại tệ) hoặc

chức được trên 210 phiên giao dịch, với hơn 125 thành viên tham gia trực tiếp. Hoạt động trung tâm đã góp phần ổn định tỷ giá hối đoái, ổn định giá vàng và tạo điều kiện cho các đơn vị muốn mua, bán ngoại tệ có địa điểm gặp nhau qua đó thúc đẩy hoạt động xuất nhập khẩu. Tuy nhiên hoạt động TTGDNT TP.HCM chưa đúng là cái "chợ hối đoái" cho những người cần mua và cần bán ngoại tệ. Người mua luôn luôn bị "xét duyệt" và đôi khi chậm trễ thanh toán cho nước ngoài, thủ tục đăng ký mua ngoại tệ còn phức tạp. Đối với người bán ngoại tệ thì không được vui khi tham gia, vì giá bán ngoại tệ thường bị ép do sự can thiệp tương đối mạnh của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam. Vì vậy hoạt động trung tâm còn buồn tẻ, có ngày chỉ toàn là người mua, người bán thì lựa thua và có khi chỉ có Ngân hàng Nhà nước là người bán duy nhất và lúc ấy người mua tưởng như là mình vừa được "phân phối" ngoại tệ.

Vì vậy cần hướng tới hoàn chỉnh và nâng cấp trung tâm giao dịch thành thị trường hối đoái với những hoạt động phong phú và sôi nổi đúng như các lý thuyết trên.

(Tài liệu: Hối đoái và Thị trường Hối đoái, Viện Tiền tệ Tin dụng).

PHÁT TRIỂN KINH TẾ 9